

Foregående Hirschholm Amt

V. Jægerspriis-Amt.

Jægerspriis-Amt er ikkuns lidet, thi det bestaaer kun, af eet eneste Herred, som er Horns-Herred. Dette Amt er en Peninsel, eller en smal og langagtig Strimmel Land, som strekker sig i Sønder og Nord midt i Isefiorden. Denne Isefiord deeler sig inden for Rørvigs Toldsted i to Arme, af hvilke den østlige Arm kaldes Roskilde-Fiord, men den vestlige Arm kaldes Holbeks Fiord.

Midt imellem disse to Fiorde ligger det kongelige Distrikt og Gods Jægerspriis, som ikkun haver de tvende Sogne, nemlig Draabye- og Gierløv-Sogn. Til dette Jægerspriis Gods henregnes i Landmaalingen det hele Horns-Herred. Dette Herred strekker sig ligesom et Horn ud i Vandet.

Paa Landets eller Herredets begge Sider falder got Strandfiskerie med Sild, Aal, Torsk og Flyndre, saa og Sælhunde, hvoraf brændes Tran. Jægerspriis-Amt er stærkt bevoxet med Bøg- og Egeskov. Dette Amt indbefatter 2707 Tønder kontribuerende Hartkorn, foruden Skov, og Mølleskyld. Udi Isefiorden ligger Oxholmen til Græsning.

Horns-Herred.

Horns-Herred indbefatter 10 Kirkesogne, nemlig: 1) Ferslev-Sogn har 471 Tdr, Hartkorn. 2) Vellerup har 62 Tdr. 3) Skibbye har 351 Tdr. 4) Skulleløv har 308 Tdr. 5) Selsøe har 235 Tdr. 6) Kundbye har 183 Tdr. 7) Kragstrup har 186 Tdr. 8) Gierløv har 459 Tdr. 9) Draabye har 195 Tdr. 10) Ourøe har 257 Tdr. Hartkorn.

Vi merke nu hvert Kirkesogn især:

1) **Fersløv-Sogn.** Dertil hører Kirkebyen Ferslev, har 17 Gaarde, 33 Huse. Vensløv har 22 Gaarde, 20 Huse. Røgerup har 3 Gaarde, 4 Huse. Veilebye har 14 Gaarde, 18 Huse.

2) **Vellerup-Sogn** er Annexet til Fersløv-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Vellerup, har 10 Gaarde, 9 Huse. Vellerupgaard har fordum været en Herregaard, og fri Hovedgaard for sig selv, men nu henlagt under den Herregaard Egholm i Sæbye-Sogn i Valdborg-Herred paa Roskilde-Amt. Udi Vellerup-Bye er et Hospital, stiftet Aar 1713 for 8 Lemmer, som nyder hver tre Mark ved hver Maanedes Udgang, og fem Slettedaler Hver Nyaars Dag. Veile-Mølle, 5 Huse.

3) **Skibbye-Sogn.** Dertil hører Kirkebyen Skibbye, i hvis Kirkes Alterbord, da det blev repareret, fandtes ved Begyndelsen af dette Aarhundrede nedlagt og forvaret et rart Manuskript om den danske Historie, hvilket Manuskript kaldes efter Kirken, Manuscriptum Schibbyense, og forvares paa Universitættets Bibliothek. Samme Manuskript er af Baron Holberg i hans Danmarks Riges Historie ofte anført. De øvrige Byer ere: Manderup, har 8 Gaarde, 9 Huse. Hunderup har 3 Gaarde, 4 Huse. Bunderupgaard. Af Røgerup-Bye i Fersløv-Sogn hører 2 Gaarde til dette Sogn.

4) **Skulleløv-Sogn.** Dertil hører Kirkebyen Skulleløv, har 25 Gaarde, 38 Huse, foruden Præstegaarden og Degneboligen. Paa Skulleløv-Byemark er St. Oles Kilde, som besøges ved St. Hansdag, og Kildeblokkens Penge uddeles til Sognets Fattige. Onsved har 10 Gaarde, 1 Boel, 7 Huse. Torpegaard, er en god Avlsgaard, henhørende under Selsøegaard. Kirken hører den tredie Professor Theologiaæ til ved Universitættet pro officio, som dertil har jus vocandi alternativement med Selsøe-Eiere, som eier Annexkirken.

5) **Selsøe-Sogn** er Annexet til Skulleløv-Kirke. Dertil hører Selsøe, en Herregaard, som er Stamhuset for den Plessiske Familie, ligger tæt ved Kirken. Sønderbye har 15 Gaarde, 27 Huse. Østbye har 12 Gaarde, 16 Huse. Æskildsøe er en Øe, beliggende i Roeskildefjord, er en Ladegaard, henhørende under Herregaarden Selsøe. Vesbye har i fordum Tid været en Bye, men er nu afbrudt. Selsøe-Kirke er tilforn kaldet Helligkorses-Kirke.

6) **Kundbye-Sogn**. Dertil hører Kirkebyen Kundbye, har 18 Gaarde, 38 Huse. Kirken er ganske kullet, uden Taarn. Strax ved Kirken sees Rudera af en gammel Herregaard med Graver, som kaldtes Kindholm, hvis Jorder ere Aar 1740 udlagte til Bønderne. Overbierg, en Avlsgaard som tilforn var en Bondegaard, men er nu indrettet med frie Hovedgaards-Taxt, og lagt under Herregaarden Svanholm. Markhusene ere to.

7) **Krogstrup-Sogn** er Annexet til Kundby-Kirke. Dertil hører Ordrup-Bye, har 8 Gaarde, 11 Huse. Af Lyngerup-Bye, som ligger i Gierløv-Sogn, hører en heel og to halve Gaarde til dette Sogn. Dahlbye har 14 Gaarde, 20 Huse. Onsved har een Gaard, eet Huus. Svanholm, en Herregaard, til hvilken henhører Torpe eller Torpegaard i Skulleløv-Sogn, og Eskildsøe, som fordum har været et Kloster i Selsøe-Sogn. Kirken ligger allene ude paa Marken, da Kirkebyen, hvor Præst og Degn fordum boede, medens Krogstrup Aar 1450 var Hovedsognet, for længst er afbrudt.

8) **Gierløv-Sogn**. Dertil hører Kirkebyen Gierløv, Har 13 Gaarde, 22 Huse. Tørsløv har 16 Gaarde. Landersløv har 7 Gaarde, 12 Huse. Lyngerup har 6 Gaarde. Færgegaarden. Her ved Færgegaarden er en lang Steenbroe, hvor Færgen trækkes over Isefiorden med et Toug, hvilken Kong Friderik den Femte medens han var Kronprinz, og om Sommeren laae paa Jægerspriis-Slot, lod bekoste. Endnu er at merke, at Prinz Karl og Prinzesse Sophia Hedevig, medens de eiede Jægerspriis-Slot og Distrikt, stiftede to Skoler, nemlig een Skole i Gierløv Bye og een Skole i Landersløv-Bye Aar 1729; og nyder hver Skoleholder 36 Rdlr. aarlig Løn, foruden Brænde og Fourage. (Om denne Færg see tillige forhen Pag. 79 ved

Uddesundbye-Sogn, i Liungefrideriksborg-Herred, hvor Jægerspriis-Færgetaxt tillige er anført.)

9) **Draabye-Sogn** er Annexet til Gierløv-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Draabye, har 13 Gaarde, 17 Huse Nedre- eller Nørre-Draabye har 16 Gaarde, 17 Huse. Skouhuse og Vangemænd 14 Huse.

Jægerspriis-Slot, i fordum Tiid kaldet Abrahamstrup, et kongeligt Slot, som sædvanlig har været enten Kronprinzens eller Dronningens Livgeding. Det Navn, Jægerspriis, fik det af Kong Kristian den Femte formedelst Vildtets Overflødighed i denne Skovegn. Det er et meget smukt Sommerslot, ziret med 3 Taarne og Spire, i en behagelig Skovegn. Af Kong Friderik den Femte, som Kronprinz, blev, dette Slot, sat i smuk Stand. Jægerspriis-Hovedgaards Taxt er 117 Tdr. 7 Skpr., og Skovskyld 157 Tdr. 5 Skpr. 1 Fk. 1, Alb. Slotshaugen er yndig, og bag, ved Slotshaugen er en Phasangaard. Ved Phasangaarden er anlagt en Baum- eller Træskole af alle Slags Frugttræer, som kan forsyne Bøndernes Hauger. Medens Geheimeraad Siegfried von Plessen var Amtmand her, lod han plante skønne Skove af Eeg, Bøg, Gran, som er i den skønneste Fremvekt. Ved Jægerspriis-Slot var tilforn et skjønt Stutterie, men det blev solgt. Aar 1771, og, er nu, nedlagt. Nu hører allene til Jægerspriis disse to Sogne, nemlig Draabye- og Gierløv-Sogn, for hvilke gjøres Regnskab til Rentekammeret; men det Øvrige henhører under Horns-Herred.

Udi Jægerspriis-Skov paa Landets vestlige Side ligger Nissebakkerne, og mod Norden ligger en Høi, kaldet Guldbierget, hvorfra haves Udsigt paa mange Mile bort. Endnu er at merke den saa kaldede Jættegrav i den store Indhegning ved Slottet. Samme Kiæmpegrav blev funden ved at grave i en Høy Aar 1744. Ved Indgangen til bemeldte Grav, der er som en, Kielder, lod Kong Friderik den Femte, som da værende Kronprinz, gjøre en Dør, og paa en Støtte af poleret Steen har ladet indhugge denne latinske Inskription:

Indet indhugge denne latinske Inskription: *Quod quatuor Mortalium Offibus servandis ante octo minimum. Secula. Sepulcrum conludit. & immensa Molis Lapidibus obtexit Majorum, ut ut Paganorum Hominum Pias, illud MDCCXLIV. Mense Julio, non nisi pia manu reclusit & memoriali isthoc Saxo insigniri jussit Princeps Augustissimus Fridericus, aviti Imperii, avitæque Virtutis ex affe Hæres, Suorum Spes, Decus, Delicia.*

10) **Ourøe-Sogn**, hvortil hører Byebierg, har 22 Gaarde, 1 Boel, 23 Huse. Gamløse har 5 Gaarde, 4 Huse, og en Veirmølle. Næsbye har 10 Gaarde, 8 Huse. Dette Sogn er ganske omringet med Isefiordens Vande, og altsaa er dette Sogn en Øe i Isefiorden, og holder 7 Fierdingvei i Omkreds. Til Landet er got Fiskerie.. Overfarten herfra til Sielland er paa 4 Steder, og Øen ligger 80 Skridt fra det faste Land. Paa denne Øe er en Deel gode Sundheds Kilder. Ellers er at agte to Bakker, nemlig: Annebjerg med en stor Steen, og strax ved Kirken en anden Høi, kaldet Steenbjerg, hvor man seer Levninger af gamle Mure, som skal have været Dronning Margrethes Lystslot. Ligeledes finder man Levninger af Røverboliger paa et Sted, kaldet Burre. Til Ourøe-Kald er af Kong Friderik den Tredie Aar 1607 givet en Gaard i Gamløse med tilhørende Jorder, som Præsten altid nyder frie for alle Udgifter, som en Annexgaard formedelst Kaldets Ringheds Skyld. Men er der Enke i Kaldet, saa skal samme Enke have bemelte Gaard og den dertil hørende Herlighed i Stedet for Pension af Kaldet. Aar 1774 er anlagt et Teilværk ved Jægerspriis.

Efterfølgende Roskilde Amt

Kilde: Nicolay Jonge,
Kongeriget Danmarks chorografiske Beskrivelse.
Kiøbenhavn 1777
Johan Rudolph Thieles Bogtrykkerie og paa hans Forlag, boende i store
Helliggieststrædet No. 150

Side 103 – 107.